

GETTY

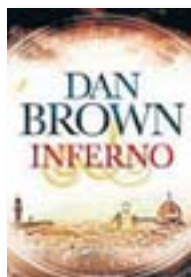
Dan Brown, o el novel·lista com a guia turístic

PERE ANTONI PONS

Òbviament, la nova novel·la de Dan Brown, *Inferno*, ha estat concebuda i prefabricada per obtenir vendes mundials multimilionàries. Feta seguint el mateix patró que *El codi Da Vinci*, que ja ha venut més de vuitanta milions d'exemplars des que es va publicar, el 2003, ofereix tot allò que els lectors d'aquesta mena de literatura esperen trobar-hi: un argument embolicadíssim i superficialment sofisticat en què res no és el que sembla i on ningú no es pot fiar de ningú, una dosi

considerable de culturalisme servit d'una manera lleugera i gens indigesta, i uns quants temes seriosos i importants tractats d'una manera fàcil i entenedora. Escrit amb una prosa tosca, simple i ràpida, el resultat és entretingut al principi, després molt trampós i, al final, perfectament decebedor i oblidable.

El protagonista d'*Inferno* torna a ser el professor de simbologia Robert Langdon, el famós heroi brownià, una mescla d'Indiana Jones sense sentit de l'humor ni encant i de James Bond asexual i amb llicència només per ser pedant. En aquesta ocasió, ens el tro-

INFERNO
DAN BROWN
EMPÚRIES/PLANETA
TRADUCCIÓ
DESTHERROIG
640 PÀG./22,50 €

bem en un hospital de Florència, on es desperta sense saber com hi ha arribat, ferit de bala, amb una amnèsia parcial, terroritzat per unes insuportables visions apocalíptiques i en possessió d'un enigmàtic objecte que conté els codis d'un geni de la biotecnologia que poden canviar el curs de la humanitat per sempre més. Per si això no fos prou, l'objecte està relacionat amb la *Divina Comèdia* de Dante i és cobejat –o això sembla– per una poderosa organització secreta. Acompanyant el professor Langdon en la fugida i donant-li un cop de mà en la investigació contra

la doctora Sienna Brooks, una turmentada noia prodigi. Junts recorren els racons més coneguts de les belles ciutats de Florència, Venècia i Istanbul, transiten per passatges i galeries ocults, destapen antics secrets inconfessables, descobren el sentit vertader d'unes quantes obres mestres del Renaixement italià, debaten sobre unes qüestions tan candents com la sobrepoblació del planeta i les conseqüències que pot tenir per al futur de l'espècie humana, i es plantegen uns dilemes tan transcendents com l'ús que s'hauria de fer de l'enginyeria genètica per redisenyar biològicament l'ésser humà. I tot ho fan, a més, en un sol dia. Deunido.

Referents elementals

Com sol passar sempre amb els *thrillers* de consum, tot plegat sembla molt més interessant del que realment és. L'ús que fa Brown dels atractius materials històrics, artístics, literaris i religiosos que maneja és molt elemental. Res del que explica sobre el Dant, Botticelli, Vasari, el Renaixement, l'islam i el cristianisme, l'urbanisme florentí, la pesta negra o el caràcter de cruïlla intercultural d'Istanbul no va gaire més enllà del que es troba en els manuals dels cursos de batxillerat. El recurs d'introduir cada dos per tres referències històriques i culturals arriba a resultar fins i tot còmic.

Langdon està en constant perill de mort, però cada cop que arriba a un indret emblemàtic o veu una obra d'art, l'ha d'explicar, valorar i analitzar. En tot cas, el problema més greu de la novel·la és que està muntada com una gran trampa plena d'equívocs efectistes i de casualitats ximplètes. I que la informació no està organitzada segons la lògica interna del relat sinó segons els designis capriciosos d'un narrador omniscient que dosifica la intriga d'una manera primària i barroera, sense noblesa narrativa. A la fi, *Inferno* només és interessant com un complement adrenalínic de la *Lonely Planet*. ♦♦

Aquarel·la de la immigració irlandesa

MONTSE VIRGILI

A la banda de *Canaan* és el segon llibre de l'irlandès Sebastian Barry traduït al català. Fa quatre anys, Edicions de 1984 publicava *L'escriptura secreta*, una de les obres més conegudes de l'escriptor i dramaturg irlandès Sebastian Barry. En el món anglosaxó és un autor de referència. Finalista del Man Booker i guanyador de prestigiosos premis literaris, ocupa una posició envejable en el panorama literari occidental. Tots els seus llibres, aquest és el cinquè, han relatat, d'una manera o d'una altra, la immigració irlandesa i el que ha estat una part de la vida de la família de l'escriptor. A *The Steward of Christendom*, una de les seves obres de teatre més conegudes, explica la història del seu besavi, un cap de la policia irlandesa a la dècada dels 30. Justament, Lilly Bere, la

protagonista d'*A la banda de Canaan*, és la filla d'aquest policia, ara ja una àvia de 89 anys. A partir de la notícia del suïcidi del seu nét, en tornar de la Guerra del Golf, la dona decideix escriure un diari que funciona com un monòleg intern amb salts temporals entre la seva vida actual i el passat.

Barry, per mitjà d'aquest personatge i aprofitant el joc de miralls del parentiu, escriu el paisatge interior dels immigrants irlandesos durant el segle XX, i en conseqüència la vida dels que per força han de marxar del lloc que els va veure néixer. L'existència de la Lilly es converteix en el resum vital de milions de persones que van arribar a l'Amèrica de la Gran Depressió, van conviure amb els que lluitaven pels drets civils, van veure morir els fills o embogir a la Guerra del Vietnam i van sobreviure a la tragèdia d'uns néts que es topaven amb el nou infern de la Guerra del Golf.

ALA BANDA DE CANAAN
SEBASTIAN BARRY
EDICIONS DE 1984
TRADUCCIÓ DE
YANNICK GARCIA
254 PÀG./19 €

Sebastian Barry ha manllevat el títol d'un himne popular americà i l'ha submergit en el seu terreny preferit, la metàfora. En un text sobre l'assassinat de Martin Luther King, el novel·lista va llegir que la mort del líder afroamericà s'agreujava per haver-se produït "a la banda de Canaan". Canaan és la terra promesa, símbol de refugi i seguretat. A la novel·la pren un sentit ambivalent. Representa l'esperança a l'altra banda del Pacífic i el sentiment de fracàs dels immigrants que un cop allà es van sentir atrapats i perduts, enmig de la cruïlla d'una vida que lluitava només per a uns.

Consumida pel dol però amb la placidesa d'haver arribat al final d'una vida on gairebé tot quedava lluny, l'àvia Lilly Bere repassa una existència plena de fugides. Des de molt jove es veu obligada a marxar d'Irlanda per haver-se promès amb un membre de la policia real britànica a l'època de la lluita per la independència d'Irlanda. Els que consideren la

parella com a traïdors seran capaços de perseguir-los fins al nou continent. De Nova York a Chicago fins a Cleveland, treballant de minyona, casada amb homes que moren o desapareixen, la Lilly creix en les pàgines d'aquest llibre entre l'orgull de l'immigrant que ha vingut a menjar-se el món i la por que es tradueix en un respecte reverencial cap als amos. I encara que la narració de la dona no coneix la ironia, Barry deixa anar una frase que evoca un personatge més savi que no pas sarcàstic: "A la gent li agrada Irlanda perquè mai no l'arribaran a conèixer, com la teva parella si el matrimoni té sort". Els pensaments de la Lilly són plens d'imatges preciosistes, al·legories que poden resultar, en algun moment, un pèl feixugues. En aquests trams agraeixo infinitament la bona feina del traductor Yannick Garcia, capaç de fer visibles els matisos lleugers d'una aquarel·la literària que perd la vivesa quan se sobrecarrega. ♦♦